

SEKUI CHAQ THEDA HUK'É BEL KÓTUÉ TS'EDA

?edíri hogharé t'at'u Beneredí chu Bek'oja

FASD Beneredí: Yası Yatı holj begħaq

Ku ɋedltagħé hats'edı ɬa FASD k'í?

Sekui chaq theda huk' e bel kótué ts'edq t'a sekui pase bek'orép qasus hats'edı sì bel nodhí sì, dene godhē huto nani ɋaħnedhé heļi huk' e kótué k'andher. Ku ɋediri t'ats'edı k' i dīgħi ɬa sì t'qat' u ɬa sekui bet'a ɋesoné huto bek'orep: benji ɬa huto, ɬa sì nother, betth' i chu t'anġid-hen k' e. Ku ɋediri t'a due nodhí sì kótué t'a hats'edı sì t'atħha sekui nòk' e njaħha hots' i nani bel honjhá hu nani ɋelotsele għinna t'la'agħi hħidu borút' i sì. Ku ɋediri benahonj tħheri sì nani dene ɋediri hel nòk' e njaħha dekkul hotie bets'edı de ɬa sì ɋedelnelni hasi yunadħi de.

Ku ɋedlqat'u kótué sekui chaq theda bet'a due hané ɬa?

Kótué beyé naidisljue hħilj si teratogen hulyé, ɋeyi ɬa sì k' i borelni sì, chu bet'a t'ats' e hile ts' en due hané ha, sekui honeyé huk' e. Ku t'ohu ts'ekui beyasé bechqaq theda hel kón tue hedaq de, t'a kón tué sì bedele ye sekui naħċħeth ts' en hutl' ir sì ɋeyi ɬa t'ok' e theda sì benaré hané sì. ɋeyi kón tue k' i t'ok' e sekui theda sì Ɂiġħaq ħudhile bāq de Ɂiġħaq bek'eduth. ɋeyi kón tue sekui chaq theda betth' i ye due hané bechqapse t'a degoth neyé sì t'ohu bāq chaq thedá huk' e. Nuhe nji nòk' e nidej t'la'agħi kulu neyé sì, ɋeyi kón tue bet' ahot l-hoqja t'ohu sekui netth' u ɬa beghajnejchu de ɋeyi bogħedja hoqja. Ku ɬa sì t'qat' u ɬa ɋediri bet'a due hané huto ɋeyha hunn ghonja t'ohu sekui dene chaq theda huk' e ɬa sì k'enats' edé de, t'anejt' e kón tue ts'edq dalu hu, t'anejt' e kón tue ts'edq dalu hu, t'ohu ts'edq dalu hu, dene xaq bel t'ahux qasus dalu hu, ɬa sì ghajnej huto hu, honezzi benare ɬa sì horelni hħilj daliż hōnefha t'la'agħi chu betth' i t'qat' e daliż hobası. Ku dene njiżi ye (CNS) hulyé t'ohu ɋediri lat' e ɬa sì k'enats' edé de bet'a due nodhí ghonja ɋediri nake ɬa sì t'á:

- Ku CNS t'ohu honeyé huk' e de horelyu benare t'ohu sekui dene chaq thedá huk' e benji bet'a due hané ghonja t'ohu dene chaq theda l-oqtó sah hots' en.
- Kón tue ts'edq de ɬa sì narielde lat' e sì dene tħbi' ye ku ɋediri CNS chu bet'a ɬa sì due halé njeħħa ts' en, dene tħbi' ghajnej t'a due halé sì.

Ku FASD bech'así nju:t'a ha hoqja hú?

Ku ɋediri benahonj hoqja t'ohu ɬa sì ɋediri lat' e ɬa sì k'enats' edé kón tue ts'edq ts' en tħbi' tħalli t'ohu denechq sekui theda t'ohu ɋediri ch'as i hoqja basi. Ku horelyu dene ɋediri lat' e yati ɋediri lat' e ɬa sì t'qat' u ɬa ɋediri lat' e ɬa sì borelni sekui dene chaq thedá kón tué t'a. Ku ɋediri t'a yati hħilj hadé t'anejt' e kón tue ts'edq tħalli huto tħalli bet'a due hané ch'a ha k'ojaq il-duħu t'ohu sekui dene chaq theda huk' e. ɋeyi ɬa ɋediri bebasu dene nanedher hoqja, ts'ekui beyasé hajja t'la'agħi kón tue ch'ase nadher hoqja t'anġiha sekui nòk' e njaħha ts' en. Ku ɋediri yati chu t'a ghajnej hħilj sì dene tħalli bel kohodja hoqja yet' a henerenha chu t'ok' e dene naradé sì chu horelyu t'ok' e dene nakogħodja sì hel. Ku ɋediri tħbi' beneredji hoqja dene tħalli ɬa ɋediri hel dagħiha duħu kón tue chu benji ɬa dadathex. Yuné t'qat' u dagħiha ɋediri lat' e ɬa sì yedareġ t'la'agħi huto ɋeyi bets' edil ġha. Kón tue k'enats' edé dene tħalli hoqja ghonja t'ok' e dene naradé nissi (t'a yati hħilj sì 80% hannejt' e dene kón tue k'enadé chu 50% dene sekui bechqaq theda kón tue dadja yek' odorely hħil). Ts'ekui bets'edji hoqja beku ħots' i hú, bets' en, t'qal yel nadher chu t'ok' e naradé sì kón tue ch'as i naradé ha t'ohu bebasu hajja t'la'agħi de.

T'at'u ɻasi nanotá hudzi

Ku dene ɻa ɻediri t'a ɻedu danldhen dene kuę hobası chu t'a ɻasi k'odorelyq sı t'a yati t'orela sı t'oho ɻasi nadaneta de t'oho dene net'ı huk'é. Ku ɻediri gharé nanota hoqası t'oho FASD dene k'e hulı ha honldhen dé t'oho dene net'ı huk'é.

- FASD dene nj k'e t'ahot'ı
 - T'oho sekui dene chä theda de bel kqon tue ts'edä bek'ojäile kuli ɻesöt'ile sı
 - Taghe benj k'e ɻediri boret'ı sı
 - Taghe t'at'e ɻa benj ɻa dagħijá
- FASD kuli benj k'e ɻasi boret'ıle
 - T'oho sekui dene chä theda de bel kqntue ts'edä bek'ojäile kuli ɻesöt'ile sı
 - Benj k'e ɻasi boret'ıle
 - Taghe ɻasi ɻa bek'ojä ɻediri k'i
- Ku tthighaq ɻediri t'a ɻesoné ghonj FASD tth'ı hel
 - T'oho sekui dene chä theda de bel kqntue ts'edä bek'ojäile kuli ɻesöt'ile sı
 - HUTO ɻediri taghe ɻasi sı horelyq hel hoqä
 - Ku ɻediri ɻasi ghä hotié honet'ı hoqä t'oho sekui neyé huk'ē

Taghe 3 benj k'e bek'orijá hasj; bedha detaq hile, betthi ye yasi boret'ı (benaghé tanlısı nıdhaile) chu denur/yasi hel (t'ok'e bets'ı chu begħá gasé).

Ku t'a 'begħare hogħedı sı due hajá de' t'at'u ɻeyi dene bel nodhi sı basi ɻediri ɻasi ghare honet'ı sı: t'at'u nagħeda, benj ɻa ɻasi pereħtsi/benj t'at'u neyé däl, ɻasi ghä nanedher, yałti, ɻerihħi's kuę nadher, ɻasi henalnji, ɻasi ghä nanedher, ku ɻasi heħtsi ts'ën yegħaq nanedher huto nanedher hile huto, (benj t'at'e hu), t'at'u ɻasi k'enadher chu dene hel t'ahulq (ɻasi ghä yałti däl basi).

Ku hotthé honet'ı għaré ɻaħu ɻasi t'a hulq sı ɻediri għaré honet'ı bek'ojä ɻediri k'i:

Sekui Kqon Tué ɻa dagħijá (FAS) hulyé, Yasi hut'a Kqon tué ɻa dagħijá (pFAS) hulyé, Kqon tue ɻa dene ɻesoja Betthighaq k'enelt'e ɻeyi t'a (ARND) hulyé chu Kqon tue ɻa Nok'e nıgħá huk'é ɻesoja (ARBD) hulyé, Sekui Kqon tue ɻa bel t'ahulq (FAE) hulyé.

Ku nati dene benanóta horelqih de kudaq hile bel nodhi ghonj net'ı ha. Ku ɻeyi bets'enenji ha hoqası norjaljih chu bek'orija ha t'oho t'oho ɻediri nodhi huk'ē.

Ku t'a ɻasi due hoq̑a ɻediri t'a

Sekui Kçon tue ɻa dgh̑pá (FASD) k'í dene t'anjltha ghená sì yet'a dagħl̑pa hasl bá yel kçon tue ghedaq de t'oho ba chagħe theda huk'e. Ku kçon tue k'enats'edher de t'oho sekui dene ɬa theda huk'e t'a ba horená għonj t'qat'u neyé dajlı chu t'qat'u betth'ighaq neyé dajlı huheba boret'jile ɻeyi k'í. Ku t'a ɻasi nuhenalé boret'j k'í t'a ɻasi ɻediri dene bek'e boret'j hut'a sì ɻeyi hel t'a ɻa dagħl̑pási ɻeyi k'í. Ku hotie ɻeyi basi beneredi de nez̥u hasl t'a ɻeyi ɻeħk'ech'a dene ɻediri t'a dagħl̑pá hujji bek'oja de dene FASD ɻa dagħl̑pá de. Ku t'a ɻasi hottheré dene yet'a dagħl̑pá de t'oho bets'j xaq ɬa theda huk'e bá kçon tue k'enajdher ni bel. Ku t'attheré ɻasi dene k'esi dagħl̑pá hadé betth'j huto benji chu t'anidólkhi, huto nats'en t'qat'u ɻasi nakoreldher hel.

Ku dene betth'j k'e t'ahot'j

- Ku t'oho ɻeyi dene bá ɬa theda huk'e kçon tue ghedaq nijde yet'a t'qat'u neyé chu bel t'anodħi horelyu ɻedu hané għonj.
- Ku dene FASD hel għena de horelyu ɻeħk'esi bel hoq̑a ille t'qat'u betth'j neyé chu t'qat'u nagħedá dajlı.
- Betth'j ɻediri k'esi ɻedu għonj;
- Ku t'a hogħed ġħaré t'qat'u neyé yuné neyé.
- Ku nahiyé ɻasi ɻereltsi tħha - ɻasi naħna dzol heshul huto yidzi, ɻerih tħiġi is-sħu huk' k'ebek k'e yalgħus, bixx k'e dżirelb-ħaż-żejt, huto thabes ɻa ɻet'ath horelyu ɻeyi honet'j hoq̑a.
- ts'ethiġi chu ɻasi hiċċhu ba horená - tħha theyej, ɻasi nanáda iż-żiregħi de
- Neħħaile chu nedathile
- Ku yaħni tħha ba horená
- Bedżie natserhile, bedżie delt'ogh, betthnej natserhile, chu honezzi betth'j edu l-qt'e.

Benji t'qat'u ɻedu

- Ku t'oho benji t'oreħpa de ɻasi nanedher ɻa yeħtsi ba t'ahu ɻaq, ɻasi ghajnej nandher yet'sen naidá ts'en tħha u, ɻasi nallnej, ɻeyi tħheré sì džnejn dajl u ɻasi hoġi chu ɻereltsi hadé.
- Ku ɻediri benji ɻa dagħl̑pá de ɻediri si:
- ɻasi henjalnej ba horená
- Ku honi heħtsi - t'oho ɻasi ghajnej. holnej de yenjalnej le de ɻasi ghajnej holnej
- ɻasi ghajnej nanedher de kudżnej yegħaq ɻesodxi ba horená
- hokket'la ɻedu ts'en hoq̑a
- Ku ɻasi ghajnej nanedher de kudżnej yeħtsile
- ɻasi heħtsi ha nijdmien de holu yeħtsile
- Ku ɻila huto ɻasi benalé de ɻeyi hots'j ɻeħad lu ts'en benji hat'j kudżnej
- ku ɻasi benalé t'qat'u nodħi sì ɻi għixx yeneren le

Benj ɔa t'at'u dagħiġa

Ku netth'ighaq t'at'u ɔasi k'enajdher ghaq k'oldher sì horelyu dene hel ɔasi neħtsi de. Ku dene FASD ɔa dagħiġa de ɔediri hobası ɔeħadju neħadlo dħol lahot' 1 hasj ɔeħħidha k'e daq għonj ɔediri ghaq nanedher hile ɔa bett'ighaq ɔeyi l-aqt' ġħadha. Ku dene ɔasi heħtsi chu t'at'u yaħti heneren. Ku FASD benanota huk' ēn natiye ɔediri hulqas Chu t'at'u. ɔasi ɔeħk'ech'a għonji dene FASD ɔa dagħiġa de ħażi nati.

Ku dene FASD bets' 1 de ɔediri k'esi nedoħħi ha ɔediri hu:

- kudjnej ɔasi heħtsi
- benj nedue
- ɔjlagħi hut'a ɔasi ghaq nanedher
- Ku tħieni ɔasi hereltsi horelġi
- ɔasi ɔeduj k'esi nodhi hija de ba horená tħi
- ɔasi bets' 1 le dekuli t'at'bets' 1 sì ghaq nanedheri
- Ku dene ts'judhile tħalli hogħen
- Ku t'qanġidha sì ghaq yaħti ba horena
- ɔasi due noltheri dekuli ɔaħlu naixi
- Ku ɔasi heħtsi hets'edi de nanedheri kuli yeħtsi
- dene yedarjet'e borenj
- Ku ɔasi horjcha heħtsi ha njeħħen
- Ku dene hel herit' 1 ba horena
- Ku dene nizi t'anoħħi ba horena
- Ku benare t'ahu 2 heneren

ɔasi ghaq nanedher t'at'u dagħiġa

‘Dżnejne danejtu, dene ghena de benj ɔa ɔasi ghaq nanedher horelyu nenar t'ahu 2 ghaq. Ku ɔasi beneriżi chu t'aghajja sì k'orjali hoq qiegħi horelyu ɔeyi k'1 dene ni ɔat' 1 huljé sì ɔeyi k'1. Ku dene tħiġi 2 ɔegħalana de ɔasi tħalli bejżeen hudi sì, ku t'a nena rieħ ɔasi ghaq nanjeħħi sì t'ohu hotie denen nez 2 ɔegħalana de nez sì, horelyu ɔasi k'oja għaré nanjeħħi. Ku t'ohu sekju chax theda bax bel kkon tue k'ena jdher de ɔediri t'at'u ɔasi ghaq nenedher sì k'apu sì c'tohk' hu t'at'u ɔediri hobası benj hetħsi wal sì bet a horena għonji. Ku horelyu ɔediri honet' 1 hadi ɔediri lahot' 1 sì - ɔasi heredha hu, yeħtsen hile hu, ɔeritħi aghħile, naqet' 1 le hu, ɔasi ɔedeyi haini ba horelha (nagheda yeneren), ɔeyi/hel huto (t'ok' ċhekk k'oljäi nez t'ok' ċhekk k'oljäi). Ku ɔediri ɔa ɔediri ɔeduj nodhi għonj ɔasie hereltsi de narra hok enadher kaneta hok et-ta huto t'ohu ɔasi bel hożeha hozeljha de yech'asni njeħħen huto dene hel ɔasodi horelġi.

Nah ts'ën t'at'u ba horená

Ku ɻediri lət'e ɻasi ɻa ba horená de t'a yekoriɻa hadé neyä t'aghe h̄ıldu boret'j ha t'at'e hotthe t'a neye huk'e ba due lət'e hel, t'at'u ɻasi hereltsi hu, benaré t'ahut'e sı horelyu bet'a ba horená ghonj. Ku ɻasi ɻediri t'a horút'j t'oho neyä t'aghe hotthé hulq̄ile n̄ ɻá, hotthé bel selyaile n̄ ɻá, bets'edile hu, t'at'u ɻa benakoghodí ha n̄sí k'ele huto t'a ɻasi hereltsi ha honl̄dhen tt̄hu bel nodherile n̄ ɻá. Ku dene lət'e ts'eran̄ chu dene FASD bası ghä hodoreltq̄ile de chu t'a dene tthighä t'at'u ɻa ɻedü sı bet'a t'anidołthi hası ɻeyi k'e ha. Ku dene FASD ɻa dagħja de ɻediri ghä yati k'i bel nodhí ha hotie k'ojq̄ile sı, kuli ɻeyi k'e ghonj hasj. Ku hotthé dene bets'edı ha sehenut'q̄ de, ɻediri dene bets'edı ha nez̄u ghonj horelyu sehújá de.

Nahiyé t'a ɻasi bet'a horéna ghonj hadé chu t'a begharé bek'ojä hadé FASD denets'ulj de ɻediri sı:

- Benj ɻa dagħja
- Dene ts'enj hełtsi & hel yek'oln̄ ba horená
- Sugħua għená & ts'ethiżżeġ dene hel naħle k'enadher
- ɻerihħt'is kuęgħaq n̄dħen hile
- ɻasi ch'ele k'enadher
- Honila k'enadher (due haldhen huto due hełtsi)
- La hutq̄ ba horená
- Bekuę hutq̄ chu bekuę huljile

Ku ɻediri lahot'j danuljha la:

ɻerihħt'is kuęgħ Nadher de, sekui ɻi ghägħ ɻasi honeltēn hozeljha, sekui honeħtēn t'a honeltēn sı hel, ts'ethiżżeġ theda tha hots'en chu t'a honeltaq sı yanallni ɻi ghägħ t'oho beghaq horelker de ba horéna ħi. Kul, nqal sekui FASD bets'j dé ɻasi henaln̄ ba horená ħi, yaħti tħbi ba horena honezzi den hel hadé t'at'u yaħti k'orelyaq ha, betthi ɻeya huto dok'qanji h̄ildi dé ba horená lət'e ħi. Ku ɻediri horelyu ɻasi ɻa horená ghonj ɻerihħt'is nadher dé ku dene ɻeħġi eradid de, sekui honeħtēn, yetseran̄ hu, ɻeyi hel honezzi yenaré sekui naradé horelyu ɻeħġi eradid de FASD henernej ha t'at'u ɻa dene tthiġħaq ɻedü halé.

“ku hotie dene ts'edı dé, t'a ɻasi ɻa horená ghonj sı bech'asri nez̄u ɻasi hoħeqha hawni.”

Dene t'adanjdhən sı ɔeħaduñe ts'en nüt'á

Sekui t'at'u net'lı ɔedırı k'esi:

Due, bet'a dué hoġaq:
Ts'oredié, ɻasi ɔereltsilé
Hunlts'í
ɻasi korítá
Sekui herit'j, bebiżpasé ɔedeneldhen
Hok'et'l'a hareltsagh
ɻasi due nolther
Pedoreldzailé
ɻje nıdhən

Pedinji t'anjdhən ɔedırı k'esi:

Due ɔedenıddhen
Neljer
Bel due, beniżla
Bel honiżla nıdhən
Tthenę herit'lı

Ku t'a ɻasi hełtsi yech'ası nıdhən:

ɻasi nedóltih ch'ası
ɻasi hołthi ɔedu halyé hel
Dene benaré ɔedu halyé

Beneredí t'at'e hełlı sı bası:

K'orıddhen, due nıdhən
Pedoreldzai, honeħnle honeltēn
Holnji ghä nıdhən, dene ts'u yałti hok'et'l'a
ɻasi kailé nanedher
ɻjghaq neyéle
Hoket'l'a dene heredí horelżjħ, bets'edı hel
Sekui hełlı t'at'u nedóltih nı
Nınltsaq huto ɻasi honiħtsi ba horená
ɻjħa

T'anjdhən ɔedırı k'esi:

ɻasi sughua ha nıdhən
Yenerenji
ɻasi dek'ele, yenerenji
Dene hel ɻasi hełtsi
Dene hel yatı deżal, dene ɔela nıdhən

ɔedırı ts'en:

Bel due nodhí ch'a hogħeħnji
ɻasi k'e yeħtsi, benalé t'ahúq għaré¹
ɔedu ts'en nūqá

Sekui k'esi herit'

Ku ȝediri t'ats'edı de dene t'q neyé sı sekui k'esi herit'ı beghaiyé nädere k'esi nedólthí, t'q't'u ȝası k'enaredher sekui benäderé k'esi ȝası k'enadher. Horelyu nuní, t'q dajdlı dene ts'eraidé huto benakoghídı huto sekui hotie daniyé hodorılıjıh ȝełk'esi t'q't'u neyé hoqá k'esi chu t'q't'u betth'ı neyé, chu benlı t'q't'u neyé k'e t'oho nodhı gharé horelyu benaré t'q't'u sekui neyé hok'e ȝełgharé.

Kuli nąnı sekui bel köt'ele betthikui yel kötue k'enajdher dé t'oho bą chą theda huk'e, ku ȝediri t'a dene yegħaq t'adanjdhən sı bet'a ȝeładuṇe hoqá ghonj nąnı dene ȝełk'esi neyéle t'oho ȝedlinj neyé huk'e. Ku ȝejä yuyaghe detl'is k'e sı, ku t'a detl'is k'i sekui neyé 18 beghaiyé ts'en t'q't'u neyé hoqá. Ku boret'ı la sekui betth'ı t'q't'u neyé hade ȝełk'esi laht'ı la, kul benlı t'q't'u neyé hoqası chu dene hel t'ahúlqası sı yuné lat'e honézi benaré honet'ı hadé. Ku hotie ȝełk'esi honet'ı hadé chu nezü hołé hadé, t'a honjdhən sı ȝediri gharé honét'ı hoqá t'q't'u honeyé huk'e dezq ȝerıħt'l'is gharé beghaiyé k'é.

Ku yatı ȝediri begharé hołe sughuá hobası sekui herit'ı de

ȝası nahiyé ȝedu halyé t'anelt'e herit'ı sı gharé t'ok'e ȝası h̄erelt'e k'e. Ku yatı t'a bet'oredhı sı k'e ȝası k'enats'edé t'q't'u ȝası henerenlı k'e beghaiyé k'e h̄ilé. Ku t'q't'u ȝası ba nüt'q k'enadher ba nüt'q de nezü ha yet'a ȝası hereltsi nıdhən ha ȝá. Honezi benaré dene hel ȝediri ghą bel yatı de nezü ha t'q't'u beghaiyé k'esile ȝası hołé yet'oreltħi ha t'q't'u sughua ȝedeneldħen ha. Dene t'q yets'eranı chu yegħadalana sı nezü nadareļya sı yenare ȝediri lat'e ts'eranı ha nąnlı t'q yune lat'e nadareļya sı hel hotie yenedarenı ha chu t'q't'u ȝası henerenlı wali sı basi yets'ernı ha.

ȝedegħaq yarelti = 20 beghaiye k'esi

T'a beghaiyé = 18 beghaiyé k'esi

ȝerıħt'l'is k'eyalti= 16 beghaiyé k'esi

T'a għená ȝejä = 11 beghaiyé k'esi

ȝası ghą nanedher = 8 beghaiyé k'esi

Dene hel herit'ı = 7 beghaiyé k'esi

ȝası henerenlı = 6 beghaiyé k'esi

Benlı t'anjdhən = 6 beghaiyé k'esi

Dene ts'edí

Ku dene FASD bets'ı de t'a yet's'eranı sı ɿedırı lqt'e dene nakoghodi walı sı ha nadarelyá sı dzjne dałt'u t'qat'u ɿası nakoreldé walı sı ha. Dene ɿedırı ts'eranı sı t'qat'u daghena walı sı ha yet ɿası dałtsı hotié daghena ha chu t'qat'u ɿeyi yatı holı sı t'qat'u ɿeyer ts'en njel ha.

Ku ɿedırı t'a dene ts'edí sı:

- Dene hoghedı nüt'á
- FASD ghä dene honelten
- T'qat'u dene FASD ɿa dagħjipa de t'qat'u bets'edí
- T'a dene ts'eranı t'qat'u bets'en dene helħá/bets'edí ha
- Dene ts'eranı chu t'a hulj sı bası yatı thela
- Nakoreldher ha t'qat'u holı walı sı ha yatı hołé
- Dene yet's'eranı ha bets'edí
- Ku honet'ı chu hulja ha bets'edí
- Ku ɿası bası nakoreldher t'qat'u bets'edí ha ɿerihħlis kuę, banahoghodi bası, ba nadí, bets'edí, denesinjħti kuę hú, etc:
- Ku beni sughua nakoreldher ha t'qat'u yeħtsi walı sı ha t'qat'u yet'orjħther walı sı ha

ɿejə ts'en dułtsi la FASD bası dene ts'eranı ha 1-866-673-3276 ts'en nanjle. Tá chogħadı húdá english t'a ts'inxidé.

Dene translation developed 2025